

คู่มือ

การตรวจรับพัสดุ

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)

สารบัญ

ลำดับ	เรื่อง	หน้า
๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ	๑
๒	การประชุมและองค์ประชุมคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ	๑
๓	มติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ	๒
๔	การมีส่วนได้เสียของกรรมการตรวจรับ	๒
๕	การสั่งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทำงานก่อนมีการทำสัญญา หรือข้อตกลง หรือก่อนออกไปสั่งซื้อ/สั่งจ้าง	๒
๖	บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ	๒
๖.๑	การตรวจรับพัสดุในงานซื้อหรืองานจ้าง	๓ - ๔
๖.๒	การตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง	๔ - ๖
๖.๓	การตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา	๖ - ๗
๖.๔	การตรวจรับพัสดุในงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง	๗ - ๘
๗	การปรับ	๘
๘	การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลา ทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง	๑๐
๙	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลง	๑๐
๑๐	การบอกเลิกสัญญา	๑๑

การตรวจรับพัสดุ

การตรวจรับพัสดุ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นหลังจากได้มีการสั่งซื้อหรือสั่งจ้างจนได้มาซึ่งผู้ขายหรือผู้รับจ้าง และเกิดข้อผูกพันระหว่างกันตามสัญญา หรือข้อตกลง หรือคำสั่งซื้อ หรือคำสั่งจ้าง คำว่า “พัสดุ” ในความหมายนี้ หมายถึง สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษาและงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง ดังนั้น เมื่อผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบพัสดุแล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่า พักตร์ที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างส่งมอบนั้น มีคุณลักษณะเฉพาะ (Spec) และคุณภาพถูกต้องตามเงื่อนไขสัญญา ข้อตกลง หรือใบสั่งซื้อสั่งจ้าง และภายในระยะเวลาที่กำหนด

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับซึ่งกำหนดไว้ในระเบียบฯ ข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย หรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้อำนวยการให้เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ ทั้งนี้ในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุมิใช่ข้อพึงระวัง กล่าวคือ ห้ามแต่งตั้งประธานหรือกรรมการจัดหาพัสดุคนหนึ่งคนใดหรือหลายคนในรายการนั้นร่วมเป็นกรรมการตรวจรับ ซึ่งเป็นข้อห้ามตามระเบียบฯ ที่ไม่อาจกระทำได้

ทั้งนี้ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจรับ และหลักการที่สำคัญ มีดังนี้

๑. ประธาน ๑ คน และกรรมการอย่างน้อย ๒ คน

๒. ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของ สศท. อาจแต่งตั้งบุคคลอื่นร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

๓. จำนวนบุคคลอื่นที่แต่งตั้งจะต้องไม่มากกว่าจำนวนกรรมการที่เป็นเจ้าหน้าที่ของ สศท.

ข้อห้าม ในการซื้อหรือจ้างครั้งเดียวกัน ห้ามแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์/คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีคัดเลือก/คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่ควรเป็นผู้ควบคุมงาน (งานก่อสร้างฯ)

ข้อสำคัญ คณะกรรมการทุกคณะควรแต่งตั้ง ๑) ผู้ชำนาญการ ๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับงานซื้อหรือจ้างนั้น ๆ เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย และต้องมีผู้รับผิดชอบงานโครงการ เป็นผู้ดำเนินการด้วย

หมายเหตุ การแต่งตั้งในแต่ละคณะขึ้นอยู่กับเหตุผลความจำเป็นของแต่ละงาน ซึ่งองค์ประกอบคณะกรรมการฯ ให้อยู่ภายใต้ระเบียบฯ ข้อ ๒๖ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย ถือเป็นที่สุด

๒. การประชุมและองค์ประชุมคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

หลักการสำคัญในการประชุมของคณะกรรมการตรวจรับ ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ ๒๗ แห่งระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑. ในการประชุมทุกครั้ง กรรมการจะต้องมาประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะถือว่าครบองค์ประชุม กรณีไม่ครบองค์ประชุม ไม่อาจลงมติใด ๆ ได้

๒. ประธานกรรมการและกรรมการแต่ละคนมีเสียงหนึ่งเสียงในการลงมติ

๓. ประธานกรรมการต้องอยู่ทุกครั้งในการประชุม

๔. กรณีประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติแต่งตั้งประธานกรรมการคนใหม่เป็นประธานกรรมการแทน

๓. มติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

มติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ให้ถือมติเอกฉันท์ คำว่ามติเอกฉันท์ หมายความว่า กรรมการทุกท่านมีความเห็นพ้องต้องกันทั้งหมดว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับพัสดุที่ทำการตรวจรับนั้น ๆ

กรณีกรรมการท่านใดไม่เห็นด้วยกับการลงมติของคณะกรรมการ ให้ทำบันทึกความเห็นแย้งแนบไว้ด้วย โดยจะลงชื่อในรายงานผลการตรวจรับพัสดุไว้หรือไม่ก็ได้

๔. การมีส่วนได้เสียของกรรมการตรวจรับ

เนื่องจากการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นก่อนจะรับทราบว่ามีผู้ใดเป็นคู่สัญญาที่จะได้รับการคัดเลือก ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่า ประธานหรือกรรมการตรวจรับพัสดุบางท่านที่ได้รับการแต่งตั้งไว้ล่วงหน้าก่อนแล้ว อาจมีส่วนได้เสียกับคู่สัญญาที่จะทำการตรวจรับ คำว่า “มีส่วนได้เสีย” ให้พิจารณาว่า หากเข้าข่ายเพียงข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ ก็ให้ถือว่า กรรมการผู้นั้นมีส่วนได้เสียกับการตรวจรับพัสดุนั้น ๆ

๑. กรรมการตรวจรับเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานเสียเอง
๒. เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของกรรมการตรวจรับ
๓. เป็นญาติพี่น้องของกรรมการตรวจรับ คือเป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
๔. เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของกรรมการตรวจรับ
๕. เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้หรือนายจ้างของกรรมการตรวจรับ
๖. กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยหลักแล้ว หากมีประธานหรือกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย ก็ให้ผู้นั้นลาออกจากการเป็นประธานหรือกรรมการตรวจรับนั้น และให้รายงานให้ผู้อำนวยการ สศท. หรือผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับชุดนั้น ๆ ทราบ เพื่อสั่งการให้เปลี่ยนประธานหรือกรรมการที่มีส่วนได้เสียนั้นหรือสั่งการตามที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ทั้งนี้ ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/๐๑๒๘๐๔ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

๕. การสั่งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทำงานก่อนมีการทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือก่อนออกไปสั่งซื้อ/สั่งจ้าง

โดยปกติขั้นตอนวิธีปฏิบัติเมื่อหน่วยงานได้พิจารณาคัดเลือกผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้ว หน่วยงานจะต้องมีการทำสัญญาหรือข้อตกลง หรือออกไปสั่งซื้อ/ใบสั่งจ้าง แล้วแต่กรณีให้แล้วเสร็จก่อน จึงจะสั่งให้ผู้ขายส่งมอบพัสดุหรือสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานให้ได้ เพราะการสั่งให้ส่งมอบพัสดุก่อนหรือสั่งให้ทำงานก่อนทำสัญญาหรือข้อตกลงหรือก่อนออกไปสั่งซื้อ/ใบสั่งจ้าง ถือเป็นกรกระทำที่มีชอบด้วยระเบียบฯ

๖. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จะจำแนกออกตามลักษณะงาน ๔ ประเภท งานที่ตรวจรับ ดังนี้

๑. การตรวจรับพัสดุในงานซื้อหรืองานจ้าง
๒. การตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง
๓. การตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา
๔. การตรวจรับพัสดุในงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

๖.๑ การตรวจรับพัสดุในงานซื้อหรืองานจ้าง

ในกรณีนี้เป็นการตรวจรับงานซื้อ หรืองานจ้างทั่วไป (ซึ่งไม่รวมถึงกรณีการตรวจรับงานก่อสร้าง และงานจ้างที่ปรึกษา) ซึ่งตามระเบียบฯ ข้อ ๑๗๕ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานซื้อหรืองานจ้าง มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยสังเขป ดังนี้

๑. การเตรียมการก่อนการตรวจรับพัสดุ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ต้องศึกษาข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับไว้ล่วงหน้า เช่น สัญญา หรือข้อตกลง ใบสั่งซื้อสั่งจ้าง SPEC, TOR วันครบกำหนด ส่งมอบ และเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยควรศึกษาก่อนวันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะส่งมอบพัสดุนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ การตรวจรับพัสดุนั้นเสร็จสิ้นโดยเร็ว

๒. การตรวจรับพัสดุให้ตรวจรับพัสดุ ณ ที่ทำการของผู้ใช้พัสดุนั้น หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ ในสัญญา หรือข้อตกลง หรือใบสั่งซื้อสั่งจ้าง ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นต้องตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่นที่ไม่ได้กำหนดไว้ใน สัญญาหรือข้อตกลงหรือกรณีไม่มีสัญญาต่อกันจะต้องขออนุมัติต่อผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุนั้น และต้องได้รับอนุมัติก่อน จึงจะทำการตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่นได้

๓. ตรวจรับพัสดุให้ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา หรือตามหลักฐานที่ตกลงกันไว้ สำหรับกรณี ที่มีการทดลอง หรือตรวจสอบในทางเทคนิค หรือวิทยาศาสตร์ จะเชิญผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ พักศุนั้นมาให้คำปรึกษา หรือส่งพัสดุนั้นไปทดลองหรือตรวจสอบ ณ สถานที่ของผู้ชำนาญการหรือ ผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ ก็ได้

ในกรณีที่ไม่สามารถตรวจนับเป็นจำนวนหน่วยทั้งหมดได้ ให้ตรวจรับตามหลักวิชาการสถิติ คำว่า “ตรวจรับตามหลักวิชาการสถิติ” ก็คือการตรวจรับโดยการสุ่มนับ เช่น การตรวจรับกระดาษ A4 จำนวน ๑,๐๐๐ ริม แต่ละริมมี ๕๐๐ แผ่น ซึ่งหากจะนับจำนวนแผ่นในทุกๆ ริมก็ใช้เวลานานและไม่ใช่วิธีปฏิบัติที่จะต้องแกะ หีบห่อเพื่อตรวจนับทุกแผ่น จึงใช้วิธีการสุ่มนับ เช่น นับจำนวนริมก่อน แล้วจึงสุ่มดูว่าบางริมมีครบจำนวน ๕๐๐ แผ่น หรือไม่ ฯลฯ แต่การตรวจรับตามหลักสถิติ ก็ไม่อาจใช้ได้ในทุกกรณี คณะกรรมการตรวจรับจึงต้อง พิจารณาถึงความเหมาะสมด้วยว่าควรจะใช้วิธีการตรวจรับตามหลักสถิติหรือไม่

๔. ให้ตรวจรับพัสดุในวันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุมาส่งมอบและให้ดำเนินการตรวจรับให้ เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด ซึ่งตามแนวทางของหน่วยงาน ให้ตรวจรับแล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หรือ ดำเนินการ โดยเร็ว หรือตามเหตุผลความจำเป็นแล้วแต่กรณี ซึ่งดำเนินการขออนุมัติตามระเบียบฯ

๕. เมื่อตรวจรับพัสดุถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับพัสดุไว้ และให้ถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ ส่งมอบพัสดุถูกต้อง ตั้งแต่วันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบ

เมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีมติรับมอบพัสดุของงานจ้างดังกล่าวแล้ว จะต้อง ดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดทำใบตรวจรับพัสดุหรือรายงานผลการตรวจรับพัสดุและลงลายมือชื่อคณะกรรมการ ตรวจรับพัสดุไว้

๒. เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อเบิกจ่ายเงินให้ผู้ขายและผู้รับจ้าง ภายใน ๓ วันทำการ

๖. กรณีตรวจรับพัสดุไม่ถูกต้องหรือถูกต้องเพียงบางส่วน

๑. มีรายละเอียดไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง ให้รายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อทราบหรือสั่งการ โดยผ่านฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ

๒. ส่งมอบถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวน หรือครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้อง โดยให้ถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนเฉพาะจำนวนที่ถูกต้อง

๒) ให้รับรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบ ภายใน ๓ วันทำการ นับถัดจากวันตรวจพบ

๓) จัดทำหนังสือแจ้งผลการตรวจรับพัสดุ แจ้งผู้ขายหรือผู้รับจ้างพร้อมแจ้ง สงวนสิทธิ์การเรียกค่าปรับในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง

๗. การตรวจรับพัสดุที่ประกอบด้วยเป็นชุดหรือหน่วย ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) การตรวจรับพัสดุที่ประกอบกันเป็นชุดหรือหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้งานได้สมบูรณ์ ให้ถือว่ายังมิได้รับมอบพัสดุนั้น

๒) ให้รับรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ ผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบ ภายใน ๓ วันทำการ นับถัดจากวันตรวจพบ

๓) จัดทำหนังสือแจ้งผลการตรวจรับพัสดุแจ้งผู้ขายหรือผู้รับจ้างพร้อมแจ้งในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง

๘. กรณีกรรมการบางคนไม่ยอมรับพัสดุ

กรรมการบางคนไม่ยอมรับพัสดุให้กรรมการท่านที่ไม่ยอมรับพัสดุทำความเข้าใจไว้ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อมติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อพิจารณา สั่งการ (คำสั่งการถือเป็นที่สุด)

๖.๒ การตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง

การตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างส่วนมากจะมีการแบ่งงวดงานและงวดเงิน มากกว่า ๑ งวด เพื่อเป็นการบริหารสัญญาให้มีความคล่องตัวและงานแล้วเสร็จตามสัญญา ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๗๖ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยสังเขป ดังนี้

๑. ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ควบคุมงานก่อสร้างของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการ ควบคุมอาคาร

๒. ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานของ สศท. รายงานโดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการ รายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลงทุกสัปดาห์ รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงานแล้วรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

๓. ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาใบสั่งจ้างหรือที่ตกลงให้ทำงาน จ้างนั้น ๆ ตามเวลาที่เหมาะสมและเห็นสมควร และให้จัดทำบันทึกผลการออกตรวจงานจ้างนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานด้วย

๔. การสั่งแก้ไขงานที่คลาดเคลื่อนเล็กน้อยหรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาการช่าง

ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่เห็นว่าแบบรูปรายการ รายละเอียดและข้อกำหนด ในสัญญา หรือข้อตกลง หรือใบสั่งจ้างมีความคลาดเคลื่อนเล็กน้อยหรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาการช่าง ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างมีอำนาจในการสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาการช่างเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการ รายละเอียด

๕. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขงาน

ในระหว่างการก่อสร้างของผู้รับจ้าง กรณีที่งานไม่เป็นไปตามสัญญา อาจพบว่า มีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขเนื้องาน (งานเพิ่มหรือลดงาน) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้งาน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อวงงาน งบการเงิน และระยะเวลาที่ตกลงกับผู้รับจ้าง ทั้งนี้หากเกิดกรณีดังกล่าว ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้ควบคุมงาน

๑.๑ ระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเนื้องาน (งานเพิ่ม-งานลด) และส่งผลกระทบต่อวงงาน งบการเงิน และระยะเวลาหรือไม่เพียงใด

๑.๒ ประเมินมูลค่าของงานเพิ่มหรืองานลด โดยใช้ราคาอ้างอิงตามใบแจ้งปริมาณและราคา (BILL of Quantities) หรือ B.O.Q ที่ได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงร่วมกับผู้รับจ้าง ทั้งนี้ หากรายการที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขนี้ไม่ปรากฏอยู่ในรายการ B.O.Q ของสัญญา ก็ให้ใช้วิธีการสืบราคาจากท้องตลาดอย่างน้อย ๓ ราย เพื่อเป็นฐานในการประเมินมูลค่าของงานเพิ่มหรืองานลดนั้น ๆ พร้อมทั้งวิเคราะห์ระยะเวลาที่มีผลกระทบต่อเพิ่ม-ลดงานในครั้งนั้น โดยให้ทำการตกลงไปพร้อมกัน

๑.๓ ให้เสนอรายงานความเห็นต่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีข้อมูลและเนื้อหาตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

๒. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๒.๑ ประชุมพิจารณารายงานความเห็นของผู้ควบคุมงาน

๒.๒ เสนอมติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ

๒.๓ เมื่อได้รับอนุมัติให้เลขานุการตรวจรับพัสดุ ให้ส่งเรื่องไปยังส่วนฝ่ายจัดซื้อและพัสดุเพื่อดำเนินการจัดทำบันทึกขออนุมัติแก้ไขสัญญาเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญา

ทั้งนี้ ในการจัดทำบันทึกเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญาจะต้องกระทำก่อนที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ในงานจ้างก่อสร้างจะสั่งให้ผู้รับจ้างดำเนินการงานที่เปลี่ยนแปลง

๖. ตรวจผลงาน โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด

๗. การตรวจรับและการทำใบรับรองผลการปฏิบัติงาน

๑. เมื่อตรวจแล้วเห็นว่าผู้รับจ้างส่งงานถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามวงงานและเป็นไปตามแบบรูปรายการและข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง หรือใบสั่งจ้าง และผู้ควบคุมงานได้ให้การรับรองผลงานแล้วให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างในงวดนั้น

๒. ให้จัดทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมด หรือเฉพาะงวดที่ขอเบิก โดยให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างลงลายมือชื่อในใบรับรองผลการปฏิบัติงาน ทุกแผ่นมอบไว้ให้แก่ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเก็บไว้ ๑ ฉบับ

๓. ให้จัดทำใบตรวจรับพัสดุหรือรายงานผลการตรวจรับพัสดุ โดยให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างลงลายมือชื่อทุกท่าน โดยให้หักค่าปรับและเงินค่าจ้างล่วงหน้า (ถ้ามี) จากเงินงวดก่อสร้างที่ตรวจรับนั้น เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อเบิกจ่ายเงินให้ผู้รับจ้างต่อไป

๔. ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง เห็นว่า ผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง ให้รายงานผู้มีอำนาจอนุมัติผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี

๕. กรรมการบางคนไม่ยอมรับพัสดุ ให้กรรมการท่านที่ไม่ยอมรับพัสดุทำความเข้าใจตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อมติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อพิจารณาสั่งการ (คำสั่งการถือเป็นที่สุด)

๖.๓ การตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา

การปฏิบัติงานในบางลักษณะงาน หน่วยงาน อาจมีความจำเป็นต้องใช้ ผู้เชี่ยวชาญหรือ ผู้ที่มีองค์ความรู้เฉพาะด้านเป็นที่ปรึกษา ซึ่งตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ การจ้างที่ปรึกษานั้น บุคคลหรือนิติบุคคลที่จ้างเป็นที่ปรึกษาจะต้องเป็น ที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง เว้นแต่ จะมีหนังสือรับรองจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ว่าไม่มีที่ปรึกษาเป็นผู้ให้บริการในงานที่จ้างนั้นหรือ เป็นงานจ้างที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ

ตามกฎหมายกระทรวง ได้กำหนดนิยามที่ปรึกษาไว้ในข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนที่ปรึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ ไว้ดังนี้

“ที่ปรึกษา” หมายถึง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพ ประกอบกิจการ หรือ บริการให้คำปรึกษา หรือแนะนำทางด้านวิศวกรรม สถาปัตยกรรม ผังเมือง กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สาธารณสุข ศิลปวัฒนธรรม การศึกษาวิจัย หรือด้านอื่นตามที่ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลังประกาศกำหนด

“ที่ปรึกษาอิสระ” หมายถึง บุคคลธรรมดาที่ประกอบอาชีพในการเป็นที่ปรึกษา และได้ขึ้นทะเบียนการเป็นที่ปรึกษากับสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

“ที่ปรึกษานิติบุคคล” หมายถึง นิติบุคคลที่ประกอบกิจการหรือให้บริการในการเป็นที่ปรึกษา และได้ขึ้นทะเบียนการเป็นที่ปรึกษากับสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

“บุคลากรปรึกษา” หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาในระดับ

(๑) ปริญญาตรี	มากกว่า ๑๐ ปี
(๒) ปริญญาโท	มากกว่า ๕ ปี
(๓) ปริญญาเอก	มากกว่า ๕ ปี

จากสถาบันการศึกษาที่สำนักงาน กพ. รับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้องมากกว่าครึ่งหนึ่งของแต่ละระดับการศึกษา และปฏิบัติงานเต็มเวลาการทำงานปกติของที่ปรึกษานิติบุคคลนั้น

สำหรับการตรวจรับผลงานของที่ปรึกษานั้น ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษามีหน้าที่ ดังนี้

๖.๓.๑ การเตรียมการก่อนที่ปรึกษาเริ่มทำงาน

ในการการตรวจรับงานจ้างที่ปรึกษา คณะกรรมการตรวจรับ ควรได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับไว้ล่วงหน้า เช่น สัญญา หรือข้อตกลง TOR วันครบกำหนดสัญญาหรือข้อตกลง และเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยควรศึกษาก่อนวันที่ที่ปรึกษาจะเริ่มงาน ทั้งนี้เพื่อให้การตรวจรับเป็นไปด้วยความราบรื่น และเสร็จสิ้นโดยเร็ว

๖.๓.๒ การตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา

๑. ให้คณะกรรมการตรวจรับ กำกับและติดตามงานจ้างที่ปรึกษาให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง

๒. การตรวจรับงานจ้างที่ปรึกษา ให้ตรวจรับ ณ ที่ทำการ หรือ สถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา หรือข้อตกลง

๓. ให้ตรวจรับงานจ้างที่ปรึกษาในวันที่ที่ปรึกษานำผลงานมาส่ง และให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

๔. เมื่อที่ปรึกษาส่งงาน และคณะกรรมการตรวจรับตรวจสอบแล้วถูกต้องและครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือข้อตกลง ให้รับงานจ้างที่ปรึกษาในงวดนั้นๆไว้ และให้ถือว่าที่ปรึกษาได้ส่งมอบงาน ครบถ้วนตั้งแต่วันที่ที่ปรึกษานำผลงานนั้นมาส่ง

๕. ให้จัดทำใบตรวจรับและหรือรายงานผลการตรวจรับพัสดุ โดยให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษาลงลายมือชื่อทุกท่าน โดยให้หักค่าปรับและเงินค่าจ้างล่วงหน้า (ถ้ามี) จากเงินค่าจ้างที่ปรึกษางวดนั้น เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อเบิกจ่ายเงินให้ผู้รับจ้างต่อไป

๖. ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจรับ เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง มีอำนาจสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม หรือตัดทอนซึ่งงานตามสัญญา แล้วให้รายงานให้ผู้มีอำนาจอนุมัติผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อทราบ หรือ สั่งการ แล้วแต่กรณี

๗. กรรมการบางคนไม่ยอมรับงาน ให้กรรมการท่านที่ไม่ยอมรับงานทำความเห็นแย้งไว้ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อมติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อพิจารณาสั่งการ (คำสั่งการถือเป็นที่สุด)

๖.๔ การตรวจรับพัสดุในงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

โดยปกติในการก่อสร้าง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการออกแบบก่อนการก่อสร้างจริง และจะต้องมีการควบคุมงานในระหว่างการก่อสร้างเพื่อให้ได้คุณภาพงานตรงตามความต้องการ ซึ่งในทางปฏิบัติในการออกแบบ หรือควบคุมงาน หน่วยงานอาจมอบหมายให้พนักงานภายในหน่วยงานเป็นผู้ออกแบบหรือควบคุมงาน หรือจะว่าจ้างบุคคลหรือนิติบุคคลภายนอกเข้ามาดำเนินการให้ก็ได้ แต่ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงแต่เฉพาะ การว่าจ้างบุคคลภายนอกมาออกแบบ หรือควบคุมงาน มีบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง โดยให้มีบทบาทหน้าที่ ซึ่งตามระเบียบข้อ ๑๘๐ กำหนดไว้ ดังนี้

๑. ตรวจให้ถูกต้องตามที่ระบุไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง

๒. ตรวจรับงาน ณ ที่ทำการ หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา หรือข้อตกลง

๓. โดยปกติให้ตรวจรับงานในวันที่ผู้ให้บริการนำผลงานมาส่งและให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นไป

โดยเร็วที่สุด

๔. ในกรณีที่ผลงานบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามความประสงค์ของ สศท. อันเนื่องมาจากไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถาปัตยกรรม และหรือวิศวกรรม ต้องรีบแจ้งให้ผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงานแล้วแต่กรณีดำเนินการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยโดยเร็ว

๕. เมื่อตรวจถูกต้องและครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลงแล้ว ให้รับงานไว้และถือว่าผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงานได้ส่งมอบงานในงวดนั้น ๆ ครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงานนำมาส่งและมอบแก่เจ้าหน้าที่

๖. จัดทำใบตรวจรับพัสดุหรือรายงานผลการตรวจรับพัสดุโดยให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานลงลายมือชื่อทุกท่าน โดยให้หักค่าปรับและเงินค่าจ้างล่วงหน้า (ถ้ามี) จากเงินค่าจ้างในงวดนั้น ๆ เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อเบิกจ่ายเงินให้ผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงานต่อไป

๗. ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจรับ เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง มีอำนาจสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม หรือตัดทอนซึ่งงานตามสัญญา หากผู้ออกแบบหรือผู้ควบคุมงานไม่ปฏิบัติตาม มีอำนาจสั่งให้หยุดงานนั้นชั่วคราวได้ หรือให้รายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อทราบ หรือสั่งการ แล้วแต่กรณี

๘. กรรมการบางคนไม่ยอมรับงาน ให้กรรมการท่านที่ไม่ยอมรับงานทำความเห็นแย้งไว้ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อมติของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และรายงานต่อผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อพิจารณาสั่งการ (คำสั่งการถือเป็นที่สุด)

๗. การปรับ

การคิดค่าปรับจากคู่สัญญาเกิดขึ้นจากหลายเหตุกรณี อันได้แก่

๑. คู่สัญญาไม่ได้ส่งมอบพัสดุภายในระยะเวลาที่กำหนด

กรณีที่สัญญาหรือข้อตกลงได้ครบกำหนดส่งมอบแล้ว และมีค่าปรับเกิดขึ้น ให้เลขานุการของคณะกรรมการตรวจรับดำเนินการใน ๒ ขั้นตอนดังนี้

๑.๑ ให้ออกหนังสือแจ้งสิทธิการเรียกค่าปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงจากคู่สัญญา ภายใน ๗ วันทำการนับถัดจากวันครบกำหนดส่งมอบ และ

๑.๒ เมื่อคู่สัญญาได้ส่งมอบพัสดุ ให้มีหนังสือแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับในขณะที่รับมอบพัสดุด้วย

หากปรากฏว่าคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละ ๑๐ ของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้ สศท. พิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ยินยอมเสียค่าปรับให้ สศท. โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ให้ ผอ.สศท. พิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น (ระเบียบฯ ข้อ ๑๘๓)

หลักเกณฑ์และอัตราค่าปรับ ให้คิดตามระเบียบข้อ ๑๗๒ ไว้ดังนี้

๑. การซื้อ ให้คิดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราตายตัวระหว่างร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๒๐ ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้รับมอบ
๒. การจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้ว จะไม่สามารถใช้การได้โดยสมบูรณ์ ให้ถือว่าไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลย ให้ปรับเต็มราคาของทั้งชุด
๓. การจ้างที่ต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกัน ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคาค่าจ้างนั้น แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๑๐๐ บาท
๔. การจัดหาสิ่งของคิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าการติดตั้งหรือทดลองเกินกว่ากำหนด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราที่กำหนดของราคาทั้งหมด
๕. สำหรับงานก่อสร้างสาธารณูปโภคที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราร้อยละ ๐.๒๕ ของราคางานจ้างนั้น
๖. สัญญาจ้างที่ปรึกษา ให้คิดค่าปรับหรือจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ - ๐.๑๐ ของราคางานจ้างนั้น

กรณีค่าปรับจะเกินร้อยละ ๑๐ ของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้ สศท. พิจารณา ดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้อินยอมเสียค่าปรับให้แก่ สศท. โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ให้ ผอ.สศท. พิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น

๒. คู่สัญญาไม่อาจให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ หรืองานที่อยู่ระหว่างการรับประกันความชำรุดบกพร่องจากการซื้อขายคอมพิวเตอร์

การกำหนดและคิดค่าปรับในกรณีนี้ ให้ระบุค่าปรับไว้ในเอกสารเชิญชวนให้ชัดเจนไว้ด้วย เพื่อป้องกันการโต้แย้งของคู่สัญญาที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสำคัญและลักษณะของงานที่จะกำหนด และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ สศท. เป็นสำคัญ เช่น หากไม่สามารถให้บริการได้ให้แก่ไซให้แล้วเสร็จภายใน....วัน มิฉะนั้นจะคิดค่าปรับในอัตราชั่วโมงละ....บาท หรือวันละ....บาท เป็นต้น

๓. การจ้างช่วงของคู่สัญญาโดยไม่ได้รับอนุญาต

“ผู้รับจ้างช่วง” คือ “ผู้รับจ้างที่ทำงานให้ผู้รับจ้างหลักอีกทอดหนึ่ง ในการทำงานก่อสร้างใด ๆ” ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๖ ได้กำหนดให้สัญญาที่ทำในราชอาณาจักรต้องมีข้อตกลงในการห้ามคู่สัญญาไปจ้างช่วงให้ผู้อื่นทำอีกทอดหนึ่ง ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เว้นแต่ การจ้างช่วงแต่บางส่วนที่ได้รับอนุญาตจาก สศท. ที่เป็นคู่สัญญาแล้วคู่สัญญาที่สามารถทำได้ ถ้าคู่สัญญาไปจ้างช่วงโดยฝ่าฝืนข้อตกลงดังกล่าว ต้องกำหนดให้มีค่าปรับสำหรับการฝ่าฝืนข้อตกลงนั้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของวงเงินของงานที่จ้างช่วงตามสัญญา

๘. การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง

การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลงให้อยู่ในดุลยพินิจของ สศท. หรือผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุนั้นพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง ตามพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๐๒ เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของ สศท. เช่น สถานที่ให้ติดตั้งพัสดุยังไม่พร้อมให้ส่งมอบหรือติดตั้ง การให้ผู้รับจ้างปฏิบัติทำงานในงาน เป็นต้น

๒. เหตุสุดวิสัย ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า “เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็มิได้ จะให้ผลพิบัติก็มิได้ เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบเหตุหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น”

๓. เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

๔. เหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในเรื่องการงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลงได้มีหนังสือเวียนของคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ที่ กค(กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว๕๒ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ สรุปความได้ว่า

๑. ในสัญญาหรือข้อตกลงจะต้องมีข้อความกำหนดให้คู่สัญญา ต้องแจ้งเหตุที่ทำให้คู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสิ่งของหรืองานตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาแห่งสัญญาได้ตามพระราชบัญญัติฯ ข้อ ๑๐๒ (๑) หรือ (๒) หรือ (๓) หรือ (๔) โดยให้คู่สัญญาแจ้งให้ สศท. ทราบภายใน ๑๕ วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลงหรือตามกฎกระทรวง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อของดหรือลดค่าปรับหรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของ สศท. ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือ สศท. ทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น

๒. การขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง จะกระทำได้และใช้ในกรณีที่สัญญายังไม่ครบกำหนดและยังไม่มีค่าปรับเกิดขึ้นเท่านั้น

๓. การงดหรือลดค่าปรับจะใช้ในกรณีที่สัญญาครบกำหนด และมีค่าปรับเกิดขึ้นแล้ว

๙. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลง

โดยหลักการแล้วสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ (รวมถึงใบสั่งซื้อสั่งจ้าง) ที่ได้ลงนามแล้วจะแก้ไขไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ (กำหนดไว้ในมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐) ให้อยู่ในดุลยพินิจของ ผอ.สศท. หรือผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุนั้นที่จะพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขได้

๑. กรณีไม่ได้ทำสัญญาตามรูปแบบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด สศท. จะต้องส่งร่างสัญญาไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน กรณีที่สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้แก้ไข หาก สศท. หรือคู่สัญญาไม่ตกลงหรือยินยอมแก้ไขตามความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุด ส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือเป็นกรณีผิดพลาดอย่างร้ายแรง ให้ถือว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ

๒. มีความจำเป็นต้องแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง หากการแก้ไขนั้นไม่ได้ทำให้ สศท. เสียประโยชน์
๓. เป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่ สศท. หรือประโยชน์สาธารณะ
๔. กรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ในกรณีการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงที่ สศท. เห็นว่าจะมีปัญหาในทางเสียประโยชน์หรือไม่ รัตกุมพอกก็ให้ส่งร่างสัญญาที่แก้ไขนั้นไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนอกจากนี้ การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบหรือระยะเวลาในการทำงานที่แตกต่างไปจากสัญญาหรือข้อตกลงเดิม ให้ตกลงพร้อมกันไป คำว่า “ตกลงพร้อมกันไป” หมายความว่า ให้คณะกรรมการตรวจรับและผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้วแต่กรณี ตกลงกันทั้งในเรื่องเงินที่เปลี่ยนแปลงไป (เพิ่มขึ้นหรือลดลง) กับระยะเวลาส่งมอบหรือระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากสัญญาหรือข้อตกลงเดิมพร้อมกันในคราวเดียวกันด้วยเสมอ นอกจากนี้ในการพิจารณาแก้ไขสัญญา ต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

๑) การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง ต้องอยู่ภายในขอบข่ายแห่งวัตถุประสงค์เดิมของสัญญาหรือข้อตกลงนั้น

๒) ต้องพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพของพัสดุหรือรายละเอียดของงานรวมทั้งราคาของพัสดุหรืองานตามสัญญาหรือข้อตกลงกับพัสดุที่จะทำการแก้ไขนั้นก่อนแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงด้วย

๓) สำหรับงานก่อสร้างที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างจะต้องได้รับการรับรองจากวิศวกร สถาปนิกและวิศวกรผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรับผิดชอบหรือสามารถรับรองคุณลักษณะเฉพาะ แบบและรายการของงานก่อสร้าง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างนั้น แล้วแต่กรณีด้วย

๒. เมื่อผลการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างไรแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจรับจัดทำบันทึก รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงนั้น โดยให้เสนอขออนุมัติเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงต่อ สศท. หรือผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุนั้นพิจารณาอนุมัติ

๓. หาก สศท. หรือผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุนั้นอนุมัติ ให้ส่งเรื่องต่อให้ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ จัดทำบันทึกขออนุมัติแก้ไขสัญญาเพิ่มเติมแนบท้ายสัญญาเพื่อใช้ในการบริหารสัญญาและการตรวจรับต่อไป (โดยห้ามไม่ให้ตรวจรับก่อนมีการจัดทำบันทึกแก้ไขแนบท้ายสัญญา)

๑๐. การบอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นให้ต้องบอกเลิกสัญญา ซึ่งตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุเหตุดังต่อไปนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของ ผอ.สศท. หรือผู้ที่ ผอ.สศท. แต่งตั้งหรือมอบหมายที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงกับคู่สัญญา

๑. เหตุตามที่กฎหมายกำหนด
๒. เหตุอันเชื่อได้ว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานหรือทำงานให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓. เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือในสัญญาหรือข้อตกลง

๔. เหตุอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

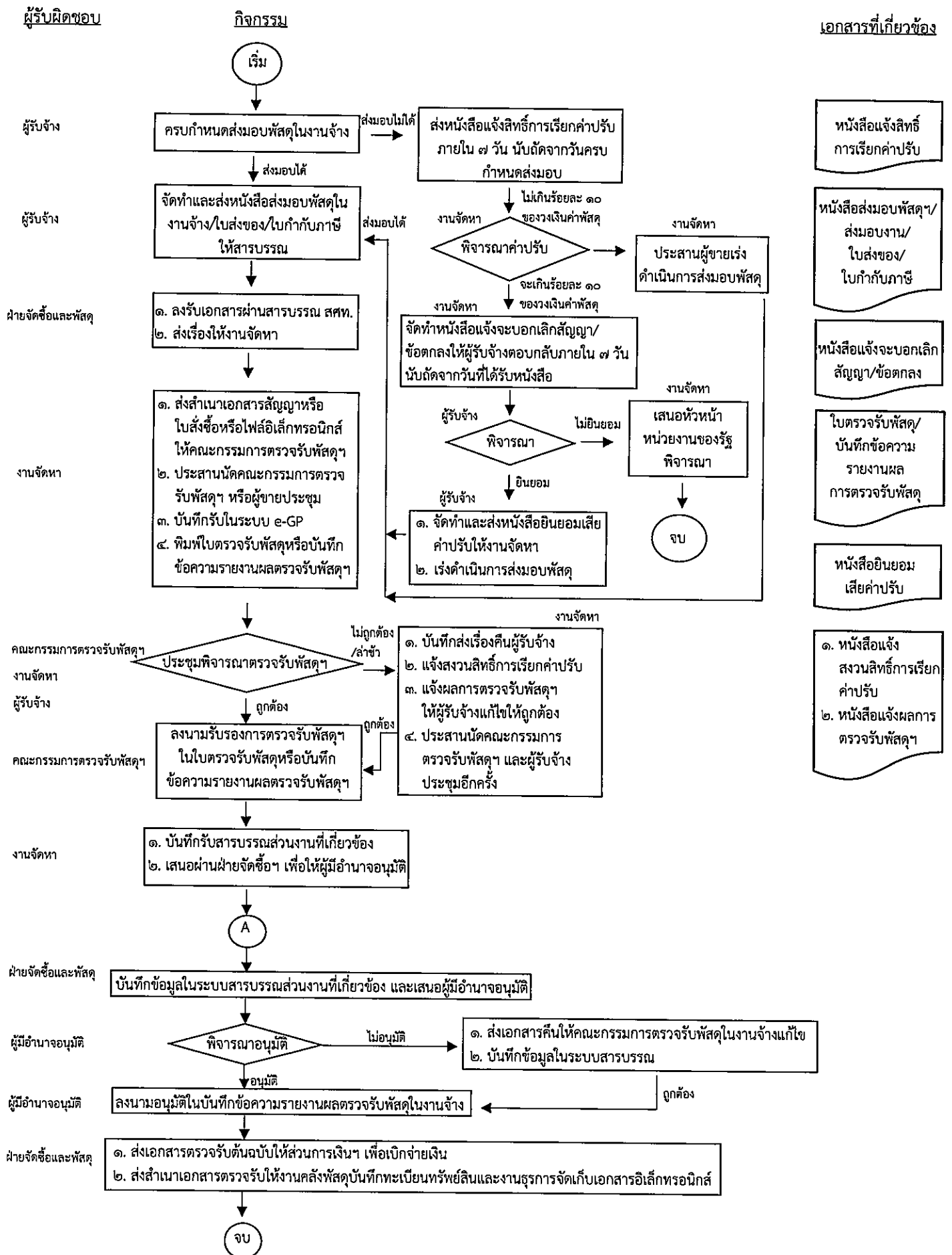
ทั้งนี้ การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ให้พิจารณาได้เฉพาะ ๑) ในกรณีที่ เป็นประโยชน์แก่ สศท. โดยตรงหรือ ๒) เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือ ๓) เพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของ สศท. ในการที่จะปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

ตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ความว่า ๑) ในกรณีที่ สศท. มิได้เป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญาหรือ ข้อตกลง หรือ ๒) การบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงนั้นเป็นกรณีที่ สศท. มิได้เรียกค่าปรับ หากคู่สัญญาเห็นว่า สศท. ต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหาย คู่สัญญาจะยื่นคำขอต่อ สศท. ให้พิจารณาชดเชยค่าเสียหายก็ได้

หากคู่สัญญายื่นคำขอให้ สศท. พิจารณาแล้ว สศท. ต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและ พิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า และเมื่อ สศท. มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาเป็นเช่นใดแล้ว หากคู่สัญญายังไม่ พอใจในผลการพิจารณาก็ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกให้ชดเชยค่าเสียหายตามสัญญาต่อไป

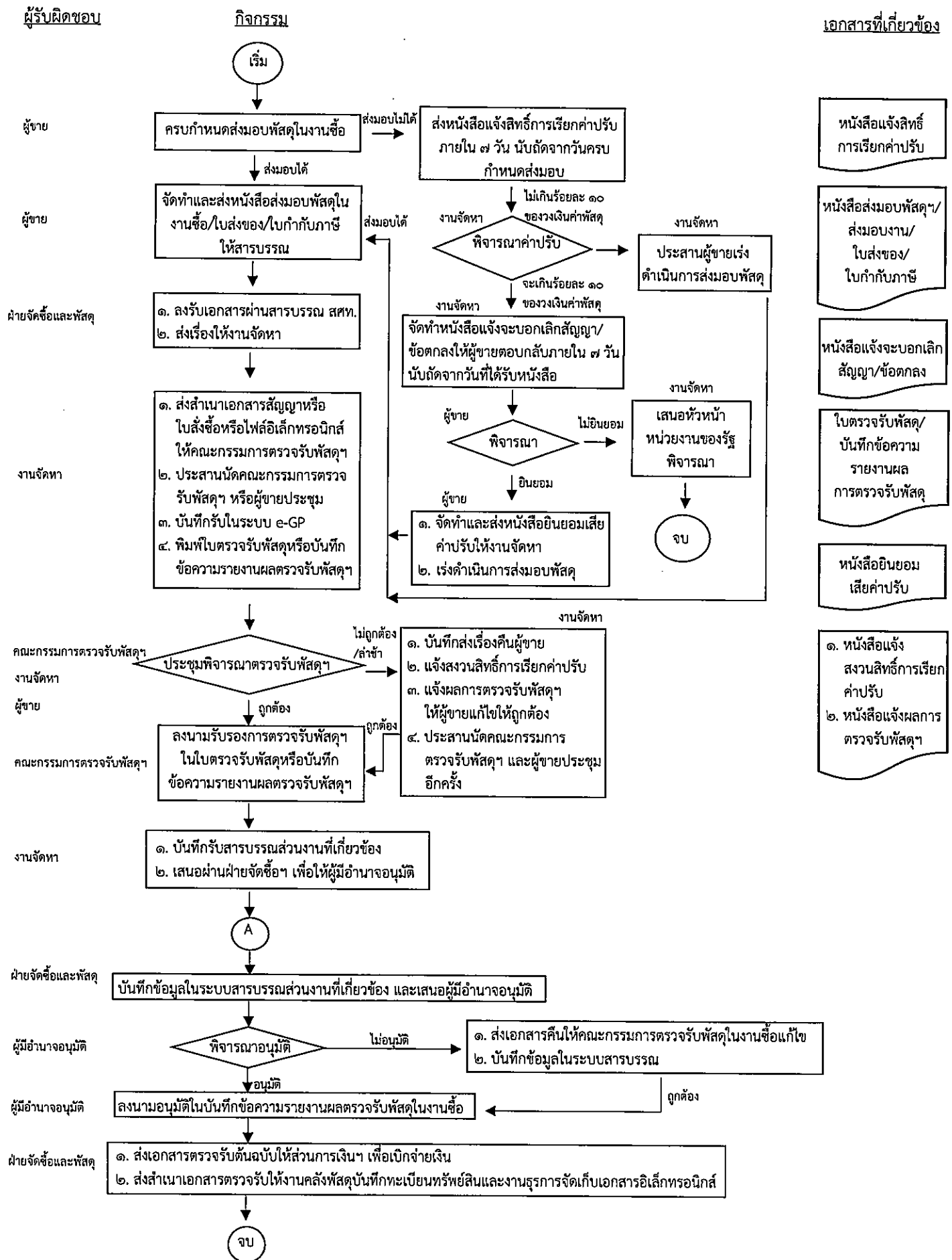
อย่างไรก็ดีคู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอ้างอิงตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พักฐภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบการระทรวงการคลัง ว่าด้วย การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานพบปัญหาขั้นตอนวิธีการในคู่มือยังไม่ครอบคลุม ชัดเจนให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างฯ และคำวินิจฉัยของ ผอ.สศท. ให้ถือเป็นที่สุด

แผนผังการปฏิบัติงานการตรวจรับพัสดุในงานจ้าง

- เอกสารที่เกี่ยวข้อง**
- หนังสือแจ้งสิทธิการเรียกค่าปรับ
 - หนังสือส่งมอบพัสดุฯ/ส่งมอบงาน/ใบส่งของ/ใบกำกับภาษี
 - หนังสือแจ้งจะบอกเลิกสัญญา/ข้อตกลง
 - ใบตรวจรับพัสดุ/บันทึกข้อความรายงานผลการตรวจรับพัสดุ
 - หนังสือยินยอมเสียค่าปรับ
 - ๑. หนังสือแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ
 - ๒. หนังสือแจ้งผลการตรวจรับพัสดุฯ

แผนผังการปฏิบัติงานการตรวจรับพัสดุในงานซื้อ

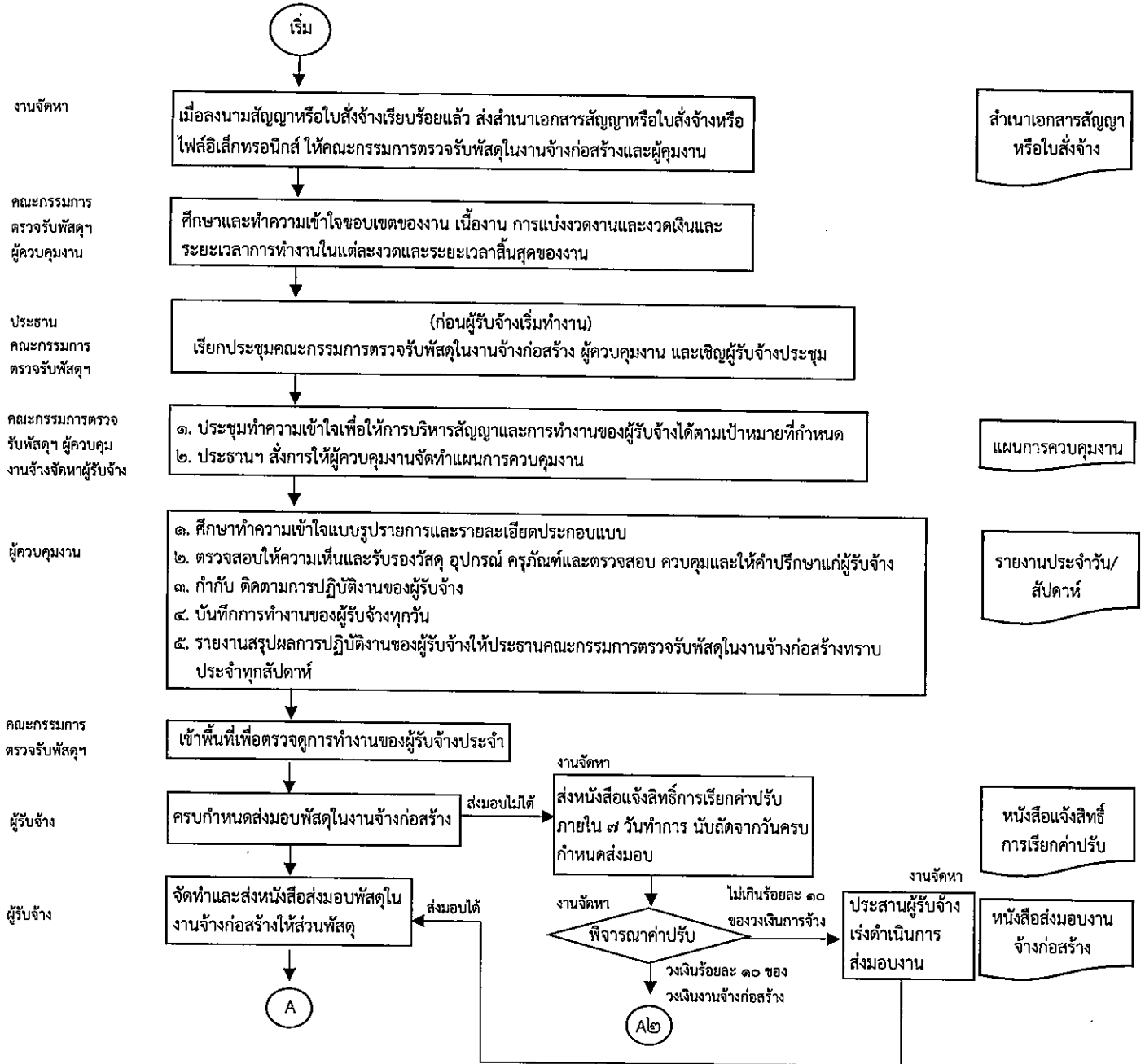

แผนผังการปฏิบัติงานการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง

ผู้รับผิดชอบ

กิจกรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

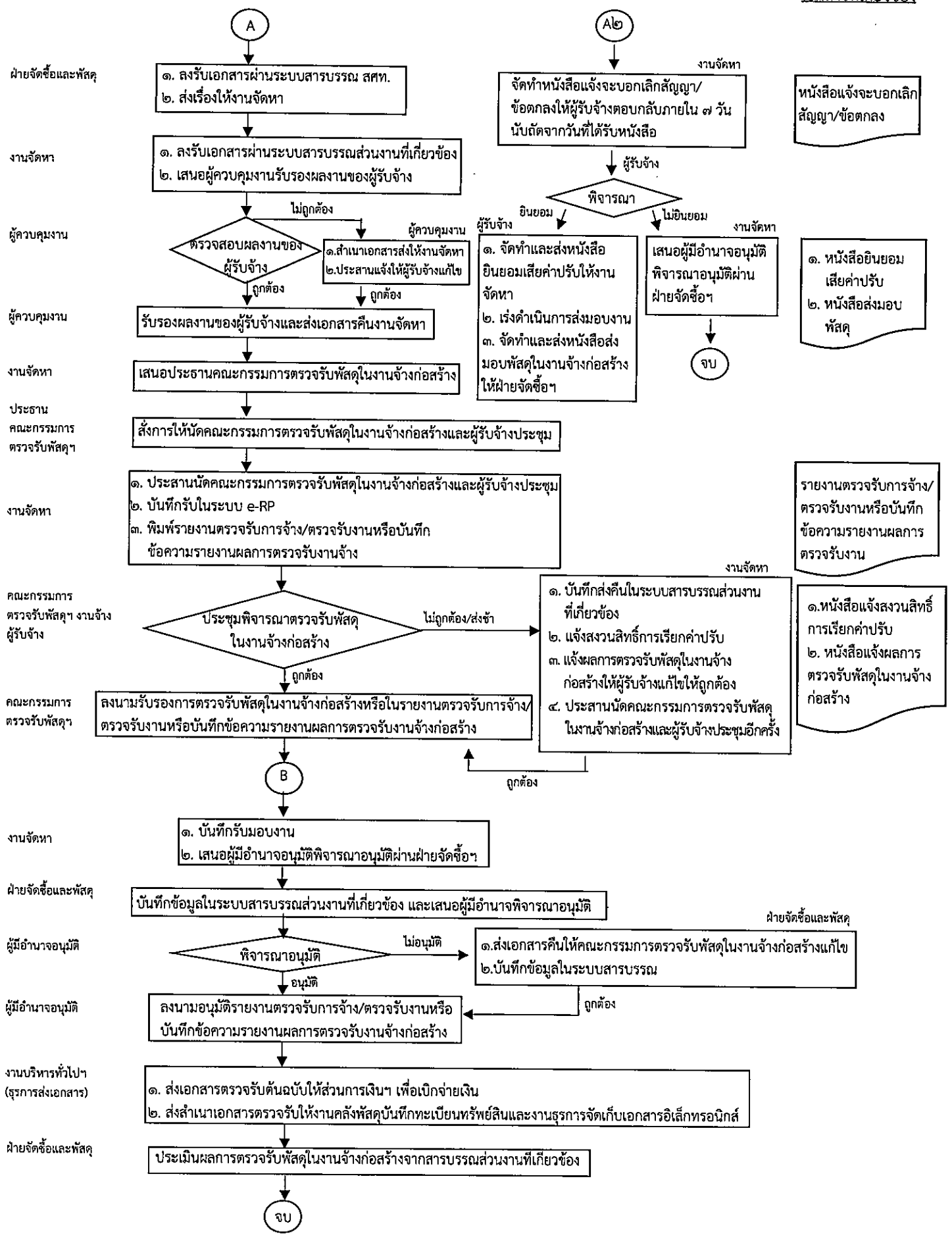

แผนผังการปฏิบัติงานการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง (หน้า ๒)

ผู้รับผิดชอบ

กิจกรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ

งานจัดหา

ผู้ควบคุมงาน

ผู้ควบคุมงาน

งานจัดหา

ประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ

งานจัดหา

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ งานจ้างผู้รับจ้าง

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ

งานจัดหา

ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ

ผู้มีอำนาจอนุมัติ

ผู้มีอำนาจอนุมัติ

งานบริหารทั่วไป (ธุรการส่งเอกสาร)

ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ

หนังสือแจ้งจะบอกเลิกสัญญา/ข้อตกลง

1. หนังสือยินยอมเสียค่าปรับ
2. หนังสือส่งมอบพัสดุ

รายงานตรวจรับพัสดุ/ตรวจรับงานหรือบันทึกข้อความรายงานผลการตรวจรับงานจ้าง

1. หนังสือแจ้งสงวนสิทธิ์การเรียกค่าปรับ
2. หนังสือแจ้งผลการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง

ฝ่ายจัดซื้อและพัสดุ